

22. svjetski dan bolesnika

22nd World Day of the Sick

Stjepan Baloban

Katolički bogoslovni fakultet, Katedra socijalnog nauka Crkve, Vlaška 38, 10000 Zagreb, pp. 432, Hrvatska
Catholic Faculty of Theology, Department of Catholic Social Teaching, Vlaška 38, 10000 Zagreb, pp. 432, Croatia

Received February 14th 2014;

Accepted February 16th 2014;

Ključne riječi: bolesnici • dan bolesnika • Zagreb • Hrvatska

Kratki naslov: Svjetski dan bolesnika

Keywords: Patients • Day of patients • Zagreb • Croatia

Running head: World Day of the Sick

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Stjepan Baloban, PhD, Catholic Faculty of Theology, Department of Catholic Social Teaching, Vlaška 38, 10000 Zagreb, pp. 432, Croatia
• Tel: +385 1 4890-414 • Fax: + 385 1 4814-704 • E-mail: stjepan.baloban@zg.htnet.hr

22. svjetski dan bolesnika, Frankopanska, 11. veljače 2014. u 17 sati

Sir 11,22-28; 1 Iv 3,16-24

Iv 5, 1-18

Bolestan čovjek oduvijek je pripadao onoj skupini ljudi koja je trebala pomoć drugog čovjeka, obitelji, uže ili šire zajednice. Bolestan i nemoćan čovjek na osobit je način u središtu Božje brige za čovjeka. U evanđelju - u susretu s uzetim u Jeruzalemu – Isus to zorno pokazuje. Prolazeći pokraj mjesta na kojem je ležalo „mnoštvo bolesnika, slijepih, hromih, uzetih..“ (Iv 5,4) Isus se obratio onomu kojemu je bilo najteže; čovjeku koji je bolovao 38 godina i nemoćno čekao pomoć. Obratio se čovjeku kojemu nitko nije pomogao. „Želiš li ozdraviti?, upitao ga je Isus. Nakon potvrđna odgovora Isus mu kaže: „Ustani, uzmi svoju postelju i hodi! Čovjek odmah ozdravi, uzme svoju postelju i prohoda.“ (Iv 5, 6 i 8-9). Ono što je Isusu bilo najvažnije, to jest ozdraviti bolesnoga bez obzira na vrijeme i prigodu, smetalo je Židovima koji su Isusa optužili da krši subotu. Isusu je na prvome mjestu čovjek, čovjek u nevolji, čovjek koji treba pomoć da bi mogao ozdraviti i živjeti dostojno čovjeka. To je kao oporuku Isus ostavio svojim učenicima sve do naših dana. Stoga će i Isusov ljubljani učenik Ivan poručiti: „Tko ima dobra ovoga svijeta i vidi brata svoga u potrebi pa zatvori pred njim srce – kako ljubav Božja ostaje u njemu? Dječice, ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom.“ (1 Iv 3, 17-18). Papa Franjo, koji je u kratko vrijeme zadobio srca ljudi, vjernika, katolika, i onih koji su udaljeni od vjere i Crkve, svojim načinom života, gestama i riječima, sve više uznemirava moćnike ovoga svijeta porukom da su dobra koja današnji čovjek i svijet posjeduje namijenjena svim ljudima, a ne samo manjini imućnih.

Danas je sve više ljudi, i u Hrvatskoj, koji se zbog siromaštva ne mogu odgovarajuće liječiti.

U poruci za 22. svjetski dan bolesnika (usp. papa Franjo, Vjera i ljubav: „I mi smo dužni živote položiti za braću“ (1 Iv 3,16), u: *Službeni vjesnik Zagrebačke nadbiskupije* 50(2013), br. 6, 373.) papa Franjo naglašava da Crkva u bolesnicima „prepoznaje posebnu Kristovu prisutnost... Kada trpimo, on je uz nas, štoviše, on je u našem trpljenju“ (*Isto*). Ljubav i briga za bolesne i nemoćne je „u srcu kršćanske poruke“. U svojoj poruci papa Franjo se, onako iskreno kako on to „zna“ i čini, obraća najprije bolesnima i svima koji trpe i pate, a onda i onima koji im mogu i moraju pomoći. Bolesnima poručuje da Crkva u njima prepoznaje posebnu Kristovu prisutnost. U trpljenju i patnji suobličujemo se Kristu koji s nama nosi teret patnje i otkriva nam smisao trpljenja. Isus nije „uklonio iz ljudskog iskustva bolest i trpljenje, već je, preuzevši ih na sebe, preobrazio ih i dao im pravi smisao.“ (*Isto*). S Kristom, koji je trpio na križu, lakše je podnositi bolest i trpljenje.

Međutim, bolestan čovjek upućen je na liječnika i uopće medicinsko osoblje prema kojima je oduvijek gajio poštovanje. Zbog toga je za bolesna čovjeka i danas važna riječ, savjet ili pak upozorenje koje dobiva od liječnika. Često članovi obitelji, ukućani i prijatelji *bezuspješno* govore, upozoravaju, mole, preklinju te pozivaju svoje najbliže na promjenu načina života zbog opasnosti za zdravlje. Međutim, ako bolesnik ima povjerenja u liječnika, on je kadar ne samo ozbiljno uzeti u obzir njegove preporuke, nego i mijenja-

ti dosadašnji način života *zbog zdravlja*. Stoga je liječničko zvanje uz zvanje učitelja i svećenika bilo od davnina među ljudima posebno cijenjeno.

Takav odnos istodobnog poštovanja i povjerenja moguć je ako su uvjeti normalni, to jest, ako je omogućen normalan odnos pacijenta i liječnika; ako liječnik ima vremena razgovarati s pacijentom i tako dobiti uvid u njegovu cjelokupno stanje; ako je opseg posla medicinske sestre i uopće medicinskog osoblja takav da su im uvijek na prvome mjestu ljudi – pacijenti. Oni u ovim burnim i stresnim vremenima imaju sve više pitanja, a u procesu liječenja, nažalost, dobivaju sve manje odgovora jer liječnici i medicinsko osoblje imaju sve manje vremena za njih; ne zato što ne bi htjeli, nego zato što ih sustav u kojem rade onemogućava. U obvezama koje su im nametnute ima sve manje vremena za čovjeka, za bolesnika, za pacijenta. I tako su jednako nezadovoljni i bolesnici-pacijenti i medicinsko osoblje. I jedni i drugi željeli bi više vremena za potrebne informacije i razgovore koji su također nužni za ispravno i uspješno liječenje bolesti. Nažalost, među njima – to jest, između čovjeka-bolesnika i čovjeka-liječnika - stoji sustav koji od medicinskog osoblja traži da u što manje vremena i sa što manje sredstava, tj. skupih specijalističkih pregleda, donese dijagnozu i izliječi bolesnika. U tome je sustavu, bar se tako čini u očima bolesnika, za liječnika najvažnije ispuniti propisane obveze u odnosu na vrijeme i dodatne preglede. Ako obiteljski liječnik za jednoga bolesnika ima na raspolaganju 5 ili 7 minuta, kako će steći uvid u stvarno stanje svojih pacijenata? Kako će steći potrebno povjerenje koje je također važno za uspjeh liječenja?

Idemo li ususret ili već jesmo u vremenu u kojem odnose između dva čovjeka: čovjeka-pacijenta i čovjeka-liječnika apsolutno određuje sustav; sustav koji se ravna sve više prema tržišnim zakonitostima? Nakon pada komunističkih sustava i novih perspektiva za bivše komunističke zemlje, papa Ivan Pavao II. je 1991. godine u socijalnoj enciklici „*Centesimus annus – Stota godina*“ naglasio – danas možemo reći *pro-ročki upozorio* - da „postoje mnogobrojne ljudske potrebe koje nisu za tržište.“ Prije logike tržišta postoji „nešto što se duguje čovjeku zato što je čovjek snagom njegova eminentnog dostojanstva“ (Ivan Pavao II., *Centesimus annus. Stota godina*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1991., br. 34, 42).

Sustav liječenja u jednoj zemlji ne može se i ne smije uređivati isključivo prema zakonima tržišta. Za one koji imaju novca to uglavnom neće biti problem. A što je s većinom Hrvata i hrvatskih građana koji to ne mogu plaćati?

U tom kontekstu sve se više susrećemo s odnosom siromaštva i bolesti. Kako će se u Hrvatskoj liječiti oni bez novca? Većina Hrvata posjeduje znanje i želi raditi, ali ne može dobiti posao. Oni nemaju novca za sve skuplje liječenje.

U takvoj situaciji općeg nesnalaženja u odnosu na zdravstveni sustav donose se odluke koje unose nesigurnost i nesnalaženje. Možemo li uopće zamisliti kako izgleda susret liječnika i pacijenta na pregledu u kojem liječnik ima pet ili sedam minuta za pregled i razgovor, i uza sve to treba ono napisati što se od njega traži. Hoće li između sebe i pacijenta staviti „pješčani sat“ koji će točno određivati vrijeme nakon kojega se pacijent treba dići i otići?! Teško je to zamisliti, premda moramo konstatirati da u Hrvatskoj idemo u tom smjeru. Ne snalazeći se u tome, sve više liječnika specijalista napušta Hrvatsku i odlazi u inozemstvo. Uvjeran sam da većina ne odlazi isključivo zbog novca. Razapeti su između sustava u kojem ne mogu funkcionirati i bolesnika koje ne mogu liječiti onako kako traži plemenito zvanje liječnika. Kako je žalosno i bolno i ovih dana čitati u novinama imena liječnika koji odlaze u inozemstvo...

Što činiti u takvoj situaciji? Uloga je onih kojima je narod povjerio upravljanje zemljom, uvijek, a posebno kada je riječ o zdravstvenom sustavu, zaštititi dostojanstvo čovjeka pacijenta i čovjeka-liječnika, odnosno, medicinske sestre.

Papa Franjo se u Poruci za 22. svjetski dan bolesnika obraća također onima koji vode brigu o bolesnima – državama, liječnicima, medicinskom osoblju....

U svakoj životnoj situaciji, i onda kada nam je najteže, možemo učiniti ono što najviše i najbolje možemo. Tako i mi u Hrvatskoj. Stoga papa Franjo kaže: „Kada s nježnošću pristupamo onima koji trebaju skrb, mi unosimo nadu i Božji osmijeh u proturječja svijeta. Kada velikodušno posvećivanje drugima postaje prepoznatljivo obilježje našega djelovanja, tada otvaramo prostor Kristovu srcu i uživamo u njegovoj toplini, te time pružamo naš doprinos dolasku Božjeg kraljevstva“ (Papa Franjo, Vjera i ljubav: „I mi smo dužni živote položiti za braću“ (1 Iv 3,16)...).

Svi oni koji danas odlučuju o funkcioniranju zdravstvenog sustava nisu izuzeti od odgovornosti pred ljudima i pred Bogom.

Svi drugi, posebno liječnici i medicinske sestre, pozvani su kao vjernici, unatoč sustavu koji ih guši, u svakom trenutku svojega rada na prvo mjesto staviti čovjeka – bolesnika -pacijenta. Katkad će to biti lakše, katkad teže, a katkad opterećeno križem. Marija, Majka Isusova, u takvim trenucima stoji uz nas, a njezin Sin, Isus Krist, ulijeva nam hrabrost i nadu usprkos svim teškoćama - učiniti dobro čovjeku u nevolji, i to svakom čovjeku u nevolji.

Literatura / References

Kod autora / With author